

Pamela Druckerman

Volwassenen
bestaan niet

*en andere dingen
die ik pas rond
mijn veertigste begreep*

Uitgeverij Balans

Oorspronkelijke titel *There Are No Grown-ups*.

A Midlife Coming-of-Age Story

Oorspronkelijke uitgever Penguin Press New York, USA

Copyright © 2018 Pamela Druckerman

Copyright Nederlandse vertaling © 2018 Maaïke Post en Arjen Mulder/

Uitgeverij Balans, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie © Nathalie Jomard

Foto auteur © Dmitry Kostyukov

Typografie en zetwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Bariet, Steenwijk

ISBN 978 94 600 3877 8

NUR 740

www.uitgeverijbalans.nl

www.pameladruckerman.com

 facebook.com/uitgeverijbalans

 twitter.com/balansboeken

 instagram.com/uitgeverijbalans

 uitgeverijbalans.nl/nieuwsbrief

INHOUD

Inleiding <i>Bonjour, madame</i>	10
1. Hoe vind je je roeping	19
2. Hoe kies je een partner	31
3. Hoe word je veertig	38
4. Hoe voed je kinderen op	44
5. Hoe kun je anderen verstaan	50
6. Hoe krijg je seks	56
7. Hoe organiseer je een trioetje	65
8. Hoe word je je bewust van je eigen sterfelijkheid	76
9. Hoe word je een deskundige	87
10. Hoe overleef je een midlifecrisis	93
11. Hoe kun je Jung zijn	102
12. Hoe kleed je je	110
13. Hoe blijf je er goed uitzien voor je leeftijd	123
14. Hoe houd je je aan de regels	131
15. Hoe word je wijzer	137
16. Hoe geef je advies	148
17. Hoe red je de meubels	155
18. Hoe kom je erachter wat er gebeurt	162
19. Hoe denk je in het Frans	175
20. Hoe maak je vrienden	183
21. Hoe zeg je nee	191

22. Hoe stuur je je gezin aan	198
23. Hoe ga je met angst om	204
24. Hoe weet je waar je vandaan komt	209
25. Hoe blijf je getrouwd	221
Conclusie <i>Hoe word je een femme libre</i>	230
Dankwoord	237
Literatuur	240

I. HOE VIND JE JE ROEPING

Bij ons in de familie deden we niet aan slecht nieuws. Mijn oma van moederskant riep bij alles van familieruzies tot de Palestijnse kwestie vrolijk uit: ‘Ach, daar komen ze wel uit!’

Er zijn ergere dingen waar je als kind aan kunt worden blootgesteld dan eeuwig optimisme. Ik was daarin niet eens uniek: veel Amerikanen uit de middenklasse groeien op in een zonnig, oppervlakkig gezin. Al vermoed ik dat mijn familie hardnekkiger opgevoed bleef dan de meeste andere. Om nare onderwerpen te mijden traden we nooit in details, ook niet over onze voorgeschiedenis. Ik was al bijna een puber, toen ik erachter kwam dat twee van mijn grootouders en al mijn overgrootouders als immigranten naar Amerika waren gekomen, vrijwel allemaal vanuit Rusland. Omdat niemand ooit anders had beweerd, was ik ervan uitgegaan dat wij altijd al Amerikanen waren geweest.

En zelfs ons immigratieverhaal was vaag. Mijn oma zei dat haar ouders uit een oord kwamen dat ‘Minski Giberniya’ heette, maar ze wist niet precies waar dat lag en ze had weleens in het archief van Ellis Island gezocht, vertelde ze, maar niets over ze kunnen vinden. Eenmaal in South Carolina had haar familie zich direct gesetteld. Mijn oma werd een *southern belle* en lid van de vrouwelijke studentenvereniging die de lokale wijsheid aanhing: als je niets aardigs weet te zeggen, houd je je mond.

Niemand vertelde dat er directe familie van ons was achtergeble-

ven in ‘Minski Giberniya’. Toen ik mijn oma hier later naar vroeg, bekende ze dat haar moeder vanuit South Carolina hulppakketten met gedroogde bonen en kleren naar broers en zussen en neven en nichten in Rusland had gestuurd. Maar na de Tweede Wereldoorlog was ze daarmee opgehouden.

‘We verloren het contact,’ zei mijn oma.

Zo verklaarde mijn familie het lot van familieleden die waarschijnlijk waren opgepakt en omgebracht tijdens de Holocaust: we verloren het contact.

Mijn hele familie van moederskant leek te zijn behept met deze absurd positieve instelling, waarbij iedere generatie de volgende behoeftte voor slecht nieuws. Dat merkte ik voor het eerst op de veertigste verjaardag van mijn vader, toen ik zes was. We gaven een feest bij ons thuis in Miami, de stad waar ik ben opgegroeid. De gasten stonden rond ons zwembad wat te drinken. Ik was binnen toen ik een plons hoorde en enige consternatie zag.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg ik mijn moeder.

‘Er is niks gebeurd,’ verzekerde ze me.

Laat me vooropstellen dat mijn moeder zorgzaam was en het goed bedoelde. Ze wilde me in bescherming nemen. Maar ik vermoed dat ik een ander mens zou zijn geworden – en misschien ander werk had gekozen – als ze gewoon had gezegd: ‘Larry Goodman werd dronken en viel in het zwembad.’ Dan hadden we het erover eens kunnen worden dat er soms vervelende dingen gebeuren, en dat ik dat correct had gezien.

Maar nu kreeg ik het idee dat nare dingen in een vage, verafgelegen dimensie gebeurden, een patio verderop. Als je niet scherp oplette, was het net alsof het niet echt was gebeurd.

Die kijk op het leven hield gemakkelijk stand in Miami. De zon schijnt er altijd en de stad is letterlijk uit lucht opgetrokken. Niet eerder dan dat de airconditioning ingeburgerd raakte in de jaren vijftig en zestig, begon de stad aan haar opmars. Toen jaren later mijn toekomstige schoonouders een van de oudste huizen in Miami bezochten – nu deel van een historisch park – wezen ze erop dat het pand ongeveer even oud was als een typisch victoriaans rijtjeshuis in Londen.

Het verbaast mensen vaak dat ik ben opgegroeid in Miami. Daar wonen alleen maar oude mensen, denken ze. Maar dat is vooral Miami Beach, een smal eiland ten oosten van de stad. Er bestaat een heel ander zonoevergoten, onhip gebied op het vasteland, waar de meeste mensen wonen.

Mijn ouders kochten hun eerste huis op een stuk grond waar eerder mango's werden verbouwd. De bomen stonden er nog en de rijpe mango's spatten uit elkaar op onze auto's, wat funest was voor de lak. Ons huis was, net als de andere huizen in de buurt, van beton, voorzien van airco en gebouwd om salamanders, inbrekers en het weer buiten te houden. Af en toe glipte er een zwarte ringnekslang door de luchtroosters naar binnen. Van het strand zagen we weinig.

Bijna iedereen in Miami kwam van elders. Onze Cubaanse burens waren ervan overtuigd dat ze binnenkort weer naar Havana terug zouden gaan. Je kon aan de meeste vrienden van mijn ouders horen dat ze uit Brooklyn of New York en omstreken kwamen. We deden net of South Florida hetzelfde weer had als New York, maar op foto's van mij met de kerstman in het winkelcentrum ben ik altijd gebruind en in korte broek.

Miami's gebrek aan context en haar aura van ijdele hoop was geknipt voor ons. Als mijn moeder een vervelende mededeling had – bijvoorbeeld dat iemand die we kenden kanker had – moffelde ze dat weg tussen verhalen over geplande etentjes en cheerleadertraining. Het nieuws flitste zo snel voorbij dat ik niet wist of ik het wel goed had gehoord.

In de jaren 1980 bereikte de hausse aan scheidingen in Amerika haar hoogtepunt en hoorde ik dus regelmatig dat bevriende echt)paren uit elkaar gingen, maar nooit waarom. Mijn ouders vertelden weinig over hun vrienden en kennissen en niets over de relaties binnen de familie. Ik hoorde ze een keer smiespelen over een alcoholische tante. Maar toen ik ze ernaar vroeg, deden ze er het zwijgen toe. (Jaren later hoorde ik dat ze al na de eerste bloody mary antisemitische tirades afstak.)

Zulke voldongen feiten werden niet geschikt geacht voor kinderen. Eigenlijk was bijna niets dat. Mijn ouders deden het wereld-

nieuws, nieuwe kleren en zomervakanties af met holle frasen als: ‘Het is toch verschrikkelijk’, ‘Heel schattig’ en ‘We hebben genoten’. Mensen die we aardig vonden waren ‘fantastisch’ (een van mijn moeders vriendinnen noemde een mooie vrouw ‘een heerlijk mens’), anderen die we niet mochten waren ‘vervelend’. Iemand die veel te lang doorging over een onderwerp was ‘saai’ of ‘ongezellig’. (Pas later realiseerde ik me dat deze ‘saaië’ mensen de semi-intellectuelen onder ons waren.)

Mijn ouders waren uiteraard niet mijn enige informatiebron. Ik wist van het bestaan van aids, politieke gevangenen en de Colombiaanse drugskartels die mensen in Miami liquideerden. Ik ging naar school en las stapels boeken over personages die een heel verleden hadden, goede en slechte eigenschappen en een eigen gevoelsleven. Maar als brave oudste dochter geloofde ik ook, dat wat er thuis gebeurde het echte leven was. En bij ons thuis legden we de feiten niet op een rijtje, analyseerden we niet wat we hadden meegemaakt en werd er niet over andere mensen gespeculeerd. En we hadden het nooit over onze achtergrond, etniciteit of maatschappelijke status. Wijzen op ingewikkelde waarheden gaf iedereen maar een ongemakkelijk gevoel. Dat was net zoiets als zeggen dat Larry Goodman in het zwembad was gevallen.

Hoe ouder ik werd, hoe meer ik aannam dat er een volwassen gesprek over het leven werd gevoerd als ik er niet bij was, of dat al die prietpraat uiteindelijk zou leiden tot de dag dat we er eens goed voor zouden gaan zitten en alles bespreken. Het was al een hele opluchting dat mijn moeder meerdere keren van de supermarkt thuiskwam met delen van een afgeprijsde encyclopedie. Eindelijk hadden we nu wat harde kennis in huis. (We moesten wachten tot bepaalde zeer gewilde delen, zoals de ‘S’, weer waren aangevuld.)

De ironie wil dat mijn jeugd een doofpotaffaire was zonder misdrijf. Ik weet vrij zeker dat Larry Goodman ongeschonden ons zwembad uit is geklauterd. Vermoedelijk had hij niet eens een drankprobleem. Achter die hele façade van beleefdheden en prettig nieuws speelde zich doorgaans niks vreselijks af.

Mijn ouders hielden één ding angstvallig verborgen: wij waren

niet rijk. Anders dan veel van hun vrienden maakten ze zich constant zorgen over geld. Toch waren we, gemeten naar iedere redelijke standaard, ook niet arm. Maar zo voelde het wel, omdat we ons angstvallig vastklampten aan de onderkant van de hogere middenklasse.

Geld was enorm belangrijk in Miami. Ongeacht je flair of zelfs je criminele verleden gaf rijkdom je status, een aura. (Florida heeft altijd mensen aangetrokken die ‘exorbitant graag snel rijk willen worden op zijn janboerenfluitjes’, zei de econoom John Kenneth Galbraith.)

En in de jaren tachtig stond Miami op het punt een van de steden in Amerika te worden waarin de welvaart het ongelijkst is verdeeld. Vrienden van mijn ouders verkochten hun starterswoning in de buurt van onze mangoboomgaard en bouwden een groter huis dicht bij de oceaan met een huisbar en tennisbaan. Het duurde niet lang of ze doften zich op voor liefdadigheidsgala's, reden in Mercedessen en brachten hun zomers door in Colorado om de hitte in Miami te ontlopen.

Mijn ouders bleven verbijsterd achter tussen de mangobomen. Waar kwam al dat geld vandaan? Hoe kwam je precies in het bezit van een bank, zoals een aantal van hun vrienden?

Mijn vader was nog van de oude stempel. Hij was vlak voor de Tweede Wereldoorlog in Brooklyn geboren als zoon van immigranten uit de arbeidersklasse, die naast familieleden woonden met namen als Gussie, Bessie en Yetta. Zijn vader, Harry, was op zijn twaalfde van school gegaan en krantenbezorger geworden – eerst met paard en wagen en later een truck, en meestal stevig paffend. Mijn vader meldde zich op een middag na school bij zijn vaders truck om hem een handje te helpen. Hij vond zijn vader achter in de laadbak, boven op een stapel kranten, getroffen door een hartaanval.

Mijn vader maakte zijn school niet af. Later werkte hij voor een tv-productiemaatschappij. Toen mijn moeder hem op hun eerste afspraakje in New York ontmoette, zag ze een knappe man met de juiste leeftijd, die een pak droeg naar zijn werk en – anders dan de recente reeks vriendjes die ze had gehad – gewoon aardig was.

Dat was allemaal waar. Maar wat ze in haar optimisme niet zag wa-

ren de immense verschillen die er tussen hen bestonden. Mijn moeders familie was vrolijk uit de sjtelt het zonlicht in gestuiterd. Haar ouders, geboren en getogen in Amerika, waren geslepen en geslaagd.

Mijn vader was vaderlandslievend, nostalgisch, dromerig en loyaal. Hoewel hij als een blok voor mijn moeders charme en chiquere familie viel, bleef hij altijd terugverlangen naar zijn oude buurtje.

Zij was geboren en getogen in Miami en daar nam ze hem mee naartoe. Er was in de stad weinig werk in de tv-branche en dus begon hij een reclamebureau en maakte tv-commercials voor vlooiemarkten en de lokale paardenrennen.

Zelfs in het zonnige zuiden diende zich de depressie aan. Om meer klandizie te krijgen moest hij zichzelf aanprijzen bij potentiële klanten. En wie zichzelf wil verkopen moet leren inschatten wat mensen willen, of ze zo kunnen inpakken dat ze alles wel van je willen afnemen.

Mijn vader kon geen van beide. Hij ging graag vroeg naar bed en hield van woordgrapjes en staande uitdrukkingen. (Een van zijn favoriete is tot op de dag van vandaag: 'Zelfs een klok die stilstaat wijst twee keer per dag de juiste tijd aan.') Mijn ouders kregen voortdurend ruzie omdat mijn vader te langzaam reed of weer eens in slaap was gevallen op een feestje. 'Ik deed alleen even mijn ogen dicht,' zei hij dan.

Hij had ook eeuwig en altijd nog maar één vaste klant. Dat weet hij volledig aan zichzelf. We voerden dagelijks een absurdistisch gesprekje, waarbij ik hem vroeg hoe zijn dag was geweest en hij beschaamd antwoordde dat hij het 'druk' had gehad. Zelfs toen begreep ik al dat dat niet waar was en dat mijn ouders' gekibbel niet over zijn slome rijstijl ging, maar over het feit dat hij niet snel carrière maakte.

Mijn moeder was mijn vaders tegenpool: ze was extravert, charismatisch, zelfverzekerd en kon je echt alles verkopen. Ze was op de middelbare school uitgeroepen tot 'best geklede leerling' en deed daarna de detailhandelsschool in Ohio. Ze vond alles wat nieuw was interessant: de laatste mode, de nieuwste restaurants. Ze opende samen met een compagnon een kledingboetiek, die ook fungeerde als een soort sociëteit; vrouwen kwamen er zowel om even bij te pra-

ten als iets te kopen. Officieel heet het klimaat in Miami ‘tropische moesson’. Maar omdat het in de winkel door de airco altijd ijzig koud was, kreeg ze haar klanten zover een hele voorraad kasjmier truitjes aan te schaffen.

Ik groeide op in mijn moeders wereld. Als ik niet in haar boetiek was, drentelde ik met haar door warenhuizen om te zien wat de concurrentie zoal verkocht. Terwijl andere kinderen op het sportveld hun botten braken, raakte ik op mijn achtste gewond tijdens het shoppen: mijn broer en ik liepen wat te ravotten op de afdeling damessportkleding van Burdine’s toen het karretje omviel waar de kassa op stond en ik mijn pols brak.

Shoppen was het enige onderwerp dat uitgebreid werd besproken. Het leverde zelfs allerlei wijsheden op. ‘Als je er niet weg van bent, moet je het niet kopen,’ zei mijn oma altijd. Onze winkelvariant van een boeddhistische koan luidde: ‘Waarom staat een kledingstuk, eenmaal thuis, je nooit zo goed als in de winkel?’

Toen ik mocht kiezen hoe ik mijn bat mitswa wilde vieren, trok ik me niets aan van de geijkte thema’s – tennis, ruimtereizen, Hawaïaanse luau – en koos voor ‘shoppen’. Het was het enige waar ik echt iets van afwist. Mijn moeder en ik maakten naamkaartjes in de vorm van creditcards en huurden een partyplanner in om tafelversieringen te maken van tassen van Bloomingdale’s en Neiman Marcus. De planner reageerde verbaasd toen we haar het thema shoppen voorlegden, maar in mijn familie vond niemand het een rare manier om te vieren dat ik nu bij de volwassenen hoorde.

Ze zeiden wel dat het feestje te duur was. Een van de weinige keren dat mijn moeder met slecht nieuws kwam, was toen ze me op een dag vroeg even in haar slaapkamer te komen en vertelde dat het feest misschien niet doorging omdat we het niet konden betalen. (Uiteindelijk vierden we het ergens anders, waar het goedkoper was.)

We dankten onze stijl van leven aan mijn moeders’ vader, die zowel mijn feestje grotendeels bekostigde als het nieuwe dak op ons huis. Hoewel mijn opa net als mijn vader uit een arm immigrantengezin kwam, wist hij uitstekend contact te maken met mensen, deals te sluiten en geld te verdienen.

Mijn opa betaalde de particuliere scholen waar ik me tussen de kinderen van de allerrijksten mengde. Sommigen van mijn klasgenootjes woonden in riante villa's aan zee op Miami Beach, die ze verhuurden als tv- of filmlocatie. Sommigen kregen op hun zestiende een Porsche. Toen mijn moeder me een keer van school kwam halen in haar Toyota, sneerde een jongen: 'Is dat de auto van jullie werkster?'

Ik plaatste nooit vraagtekens bij deze wereldorde. Ik meende dat de beste uitkomst in mijn geval zou zijn, dat ik met een plastisch chirurg zou trouwen. (Een andere favoriete uitspraak van mijn oma was: 'Je wordt even makkelijk verliefd op een rijke man als op een arme.')

Hoewel ik het niet meteen doorhad, veranderde mijn leven toen ik *The Official Preppy Handbook* ontdekte – een satirisch inkijkje in de gewoonten van de oude rijke WASP's aan de East Coast. Het beschreef een wereld van mensen met Ierse setters die hun skivakantie doorbrachten in Gstaad en riemen droegen met eendjes erop. ('Hoe minder een object met eendjes te maken heeft, hoe meer het om eendjes schreeuwt.')

Voor ik het boek had gelezen, had ik me niet gerealiseerd dat er ook Amerikanen bestonden die geen latino of niet joods of zwart waren. En ik was volkomen onbekend met de esthetiek van WASP's: wie wist dat je beter oud meubilair kon hebben?

Ik wist dat ik niet bij de fine fleur hoorde. Ik kende niemand die Skip of Bink werd genoemd (al had ik een Cubaanse vriend die we Juanky noemden). En al kon ik een beetje zeilen, je struikelde bij ons in huis niet over de sigarettenkistjes die mijn vader op regatta's had gewonnen.

Maar het boek bevestigde mijn vermoeden, dat er bij ons thuis veel werd verzwegen. Het dagelijks leven – zelfs het mijne – kon worden gedecodeerd en iets betekenen. Je kleren, je tapijt, de woorden die je gebruikte en de spulletjes in je huis, allemaal brachten ze in kaart bij welke clan je hoorde.

Wij hadden het nooit over onze clan en we namen het niet zo nauw met de religieuze voorschriften. (Op mijn bat mitzwa-feestje,

dat geheel in het teken van shoppen stond, serveerden we garnalen-cocktail.) Maar als ik een restaurant binnenstapte met mijn ouders, zag ik onmiddellijk welke vrouwen mijn moeder zou kennen, ook als ik ze nooit eerder had gezien. Ze hadden hetzelfde soort gezicht, kleren en kapsel als wij. En de meesten van hun ouders of grootouders waren zo'n beetje vanuit dezelfde omstreken en rond dezelfde tijd als de onzen naar Amerika geëmigreerd. Het was alsof er complete dorpen uit Wit-Rusland naar South Florida waren overgebracht en al hun nakomelingen nu in dit ene Italiaanse restaurant zaten te eten.

Ik had dat toen niet zo door, maar ik had dringend behoefte aan een *Preppy Handbook*-versie over mijn eigen leven, waarin ónze rituele voorwerpen, kleding en gebruiken werden uitgelegd. Ik wilde van alles de geheime betekenis weten – van wat we droegen en waarom we allemaal een quasi-New Yorks accent hadden, tot waar we vandaan kwamen. Maar hoe had ik een antropologische studie naar mijn leven kunnen maken? Ik wist niet eens zeker wie er bij ons in het zwembad was gevallen.

Hoe ouder ik werd, hoe meer ik op mijn eigen oordeel ging vertrouwen. Toen ik een keer op een vliegveld op mijn vlucht naar huis wachtte na een schoolreis – gefinancierd door mijn opa – liep ik in de vertrekhal de man van een oudere nicht van me tegen het lijf. Alleen was hij niet met mijn nicht en hun twee zonen, maar met een mooie blonde dame en een al even blonde peuter. Toen hij me zag, leek de paniek bij hem toe te slaan.

'Neef Neil heeft een ander gezin,' vertelde ik mijn moeder na aankomst in Miami.

'Dat kan niet,' zei ze. (Zonder mijn toedoen gingen mijn nicht en haar man niet lang daarna scheiden.)

Nu ik eindelijk eens iets in de smiezen had gehad, kreeg ik de smaak te pakken. Ik begon aan mijn moeders verzameling spionageromans, die in de Koude Oorlog speelden, en droomde van een buitengewoon goed stel hersens waarmee ik codes kon kraken en misdaden zou oplossen.

Het maakte niet uit dat ik niet eens de plot van een spionagefilm kon volgen, nog geen telefoonnummer kon onthouden en geen ge-

heimen kon bewaren. Ik zag een toekomst voor me waarin ik langsflietsende nummerborden in mijn geheugen prentte en de motieven van buitenlandse geheim agenten ontrafelde. Natuurlijk zou de CIA mijn talent opmerken en mij rekruteren.

Toen ik naar de universiteit ging, had een studie Engels voor de hand gelegen (wat ik aan al die spionageromans overhield, was dat ik van lezen was gaan houden). Maar literatuur leek me niet serieus genoeg. Ik koos voor filosofie omdat ik mijn analytische vermogens wilde aanscherpen. Ik maakte mijn studie af, ook al had ik er geen aanleg voor en vond ik de colleges vervelend. Toen ik een hoogleeraar vroeg om een aanbevelingsbrief, schreef ze: ‘Pamela is vast ergens goed in, maar niet in filosofie.’

Ik leerde Miami in perspectief zien toen ik een semester in Mexico studeerde. In het kader van het studieprogramma genaamd ‘La Realidad’ woonde ik bij een gezin van zeven, in hun huisje van B2-blokken aan een afgelegen zandweg. Uit de enige kraan in huis kwam alleen koud water en ik waste me met opgewarmd water in een emmer. Toen er op een avond een exotische mamey-vrucht als toetje op tafel kwam, schrokte ik die in één keer op. Toen ik daarna opkeek, zag ik zeven radeloze gezichten: die ene vrucht had het toetje voor ons allemaal moeten zijn.

‘We zijn niet arm!’ meldde ik mijn vader opgewonden toen ik terug was in Miami. Naar Mexicaanse normen was onze Toyota uit de middenklasse een luxe-object. Maar mijn nieuwe invalshoek bood hem geen soelaas. Hij was er niet op uit de spelregels in Miami te ondermijnen. Hij wilde er alleen niet altijd geld aan spenderen. We zaten een keer in de Toyota op onze oprit onder de mangobomen, toen hij me iets opbiechtte.

‘Ik heb geen verstand van geld verdienen,’ zei hij.

Ik had ook geen idee. Na mijn studie werkte ik een tijdje voor een net opgestart Israëliisch internetbedrijfje, dat zich naar mijn beste weten alleen bezighield met het verstrekken van informatie over vakanties in Israël. Het pleit voor me dat ik me wel afvroeg waarom er zoveel mensen werkten, bijna allemaal jongemannen. Wat ik niet in de gaten had, was dat op nog geen zes meter van mij vandaan achter

een gesloten deur een team van programmeurs het echte werk deed: online porno. (Dat vertelde een ex-collega me later, toen we er allebei al jaren niet meer werkten.)

Ook toen ik officieel bij de volwassenen hoorde, ontging mij nog veel. Ik had mijn hersens graag met een scalpel willen vergelijken, maar eigenlijk leken ze meer op een spade. Ik kon best iets uitspitten, maar je moest me de tijd geven. Ik was niet dom, maar verre van gewiekst. Soms drong iets jaren na dato pas tot me door. Als er iets vervelends gebeurde, of zelfs maar verrassends, was mijn eerste reactie dat te negeren.

Daarom besloot ik journalist te worden. Sommige mensen worden verslaggever omdat ze een scherp oog hebben of misstanden aan de kaak willen stellen. Ik had een andere reden: ik wilde nu eindelijk weleens weten wat er echt gebeurde.

Je weet dat je de veertig bent gepasseerd als...

- je je niet druk maakt over gezichtshaar;
- je ontdekt dat je cellulitis op je armen hebt;
- iedereen die je ontmoet je vagelijk bekend voorkomt;
- je soms wakker wordt met een kater zonder een druppel te hebben gedronken;
- oudere vrienden je niet langer het gevoel geven jong te zijn.